

**VÝUKOVÁ METODA DISKUSE – SKUPINOVÁ
DISKUSE S MORÁLNÍM OBSAHEM (METODA
ŘEŠENÍ MORÁLNÍCH DILEMAT)**

DISKUSE

- ✘ *Forma komunikace učitele a žáků, při níž si její účastníci navzájem vyměňují názory na dané téma, pro svá tvrzení na základě svých znalostí uvádějí argumenty, společně nacházejí řešení problému.*

× **Předpoklady:**

- × určitá suma znalostí o daném tématu,
- × různorodost názorů na dané téma.

-
- ✘ Užití diskuse v různých fázích vyučovací hodiny, nejčastěji v:
 - ✘ motivační (využití osobních zkušeností žáků např. Člověk ve společnosti, Člověk jako jedinec),
 - ✘ opakovací (zpětnou vazbu jak žáci pochopili látku možno využít po jakémkoliv tématu) .
 - ✘ Úprava učebny – kruhové, tvar „U“.

-
- ✘ Témata diskuse pro výchovu k občanství:
 - ✘ trest smrti, eutanazie, drogy – alkohol, kouření, potraty, tolerance k jiným etnikům..., pravidlech chování ve třídě, škole.
 - ✘ Učitel – moderátor,
 - ✘ na závěr SHRNUTÍ diskuse.

POKUD S DISKUSEMI V DANÉ TŘÍDĚ ZAČÍNÁTE JE VHODNÉ:

- ✘ STANOVIT ZÁKLADNÍ PRAVIDLA DISKUSE:
- ✘ Každý má právo vyjádřit svůj názor.
- ✘ Nikdo nesmí být zesměšňován, nesmí se používat vulgární výrazy, lživé argumenty.
- ✘ Nikdo nikoho během jeho argumentace nepřerušuje (moderátor si vyhrazuje toto právo např. při dlouhém monologu diskutujícího, při odchylování se od tématu).

-
- ✘ Názory podpořené argumenty musí být respektovány
 - ✘ Technika „mikrofonu“ – tj. kdo drží určitý předmět – mikrofon, má slovo, ostatní poslouchají.
 - ✘ Zavedení tzv. MINIDISKUSÍ

SKUPINOVÁ DISKUSE S MORÁLNÍM OBSAHEM

- ✘ Jedna z metod mravní výchovy, slouží k formování morálního úsudku žáků.

SAMOVO DILEMA

- ✘ **Horníci již šestý den stávkují. Pomalu jim docházejí zásoby potravin. Sam pracoval mnoho let v dole a zná jejich těžké pracovní podmínky. Nyní vede obchod. Na této práci jemu i jeho rodině velmi záleží. Stávkující horníci se na něho obracejí s žádostí o poskytnutí potravin na dluh. Vlastník obchodu, který vede Sam, má naopak eminentní zájem na ukončení stávky (je podílníkem akcií důlní společnosti) a instruuje Sama, že v žádném případě nemá stávkující podporovat (pod pohrůžkou ztráty místa). Souběžně se na Sama obrací telefonicky jeden jeho starý přítel s naléhavou žádostí o pomoc hladovějícím horníkům a jejich rodinám.**

SAMOVO DILEMA

- ✘ **Horníci již šestý den stávkují. Pomalu jim docházejí zásoby potravin. Sam pracoval mnoho let v dole a zná jejich těžké pracovní podmínky. Nyní vede obchod. Na této práci jemu i jeho rodině velmi záleží. Stávkující horníci se na něho obracejí s žádostí o poskytnutí potravin na dluh. Vlastník obchodu, který vede Sam, má naopak eminentní zájem na ukončení stávky (je podílníkem akcií důlní společnosti) a instruuje Sama, že v žádném případě nemá stávkující podporovat (pod pohrůžkou ztráty místa). Souběžně se na Sama obrací telefonicky jeden jeho starý přítel s naléhavou žádostí o pomoc hladovějícím horníkům a jejich rodinám.**
- ✘ **Rozhodněte, zda má nebo nemá vyhovět svému příteli, své tvrzení zdůvodněte.**
- ✘ *(Vacek, P. (2008). Rozvoj morálního vědomí žáků: metodické náměty k realizaci průřezových témat. Portál.)*

JANA A HONZA

Sourozenci Jana a Honza bydlí s rodiči v domku. Za dobré vysvědčení dostali jako dárek štěně, které si už dlouho přáli. Jednou ráno si s ním hráli venku na zahradě a štěně s radostí štěkalo. To probudilo souseda, který spal po náročné noční službě. Soused vyšel ven a požádal děti, aby si s pejskem šly hrát k lesu. Děti však souseda neposlechly, protože k lesu bylo daleko a nechtělo se jim. Po chvíli už opět pejsek štěkal a i děti zapomněly, že mají být potichu. Soused vyběhl z domu a vzteky bez sebe psa nakopl, až ten bolestně kviknul. Ještě vynadal dětem a odešel domů. Děti nemohly sousedovi zapomenout, jak se zachoval k jejich štěněti a schválně mu poškrabaly lak na jeho autě.

JANA A HONZA

Sourozenci Jana a Honza bydlí s rodiči v domku. Za dobré vysvědčení dostali jako dárek štěně, které si už dlouho přáli. Jednou ráno si s ním hráli venku na zahradě a štěně s radostí štěkalo. To probudilo souseda, který spal po náročné noční službě. Soused vyšel ven a požádal děti, aby si s pejskem šly hrát k lesu. Děti však souseda neposlechly, protože k lesu bylo daleko a nechtělo se jim. Po chvíli už opět pejsek štěkal a i děti zapomněly, že mají být potichu. Soused vyběhl z domu a vzteky bez sebe psa nakopl, až ten bolestně kviknul. Ještě vynadal dětem a odešel domů. Děti nemohly sousedovi zapomenout, jak se zachoval k jejich štěněti a schválně mu poškrabaly lak na jeho autě.

✘ **Jednaly děti správně? Odpověď zdůvodněte.**

(Vacek, P. (2008). *Rozvoj morálního vědomí žáků: metodické náměty k realizaci průřezových témat*. Portál.)

-
- ✘ Učení psychologa Lawrence Kohlberga (prekonvenční, konvenční, postkonvenční).
 - ✘ Podstatou skupinové diskuse s morálním obsahem je příběh s morálním dilematem.

-
- × Učení psychologa Lawrence Kohlberga- stadia morálního vývoje:
 - × prekonvenční (1. a 2. stadium) – orientace na vnější autoritu, ztotožňuje se s normami na základě hrozby trestu, případně účelovosti – za dobré chování dostane odměnu.
 - × konvenční (3. a 4. stadium) - jedinec na konvenční úrovni už bere normy za své – naplní očekávání – rodiny, přátel, společenského řádu, který je všeobecně považován za správný – už se ale nezamýšlí nad možnými negativními důsledky tohoto systému, např. z dlouhodobého hlediska – loajalita k systému
 - × postkonvenční (5. a 6. stadium) - orientace na univerzální etické, humanitní principy, orientuje se na ně i v případě, kdy jsou v rozporu se systémem, jehož je součástí, zvnitřnění těchto principů, myšlení a jednání podle nich. Tyto všeobecné morální principy se mohou stát vyšší hodnotou než zákon.
 - × Kritika univerzálnosti Kohlbergovy teorie (např. Gillianová - amer. psychologka klonící se k feminismu, vytvořila model tzv. ženské morálky péče)

-
- ✘ POSTUP PŘI SKUPINOVÉ DISKUSI
 - ✘ I. sdělení příběhu + rekapitulace děje
 - ✘ II. žákově řešení
 - ✘ III. prezentace řešení
 - ✘ IV. v rámci III. zásahy učitele – různé variace práce s příběhem
 - ✘ V. závěrečné shrnutí – rekapitulace

KROKODÝLÍ ŘEKA

- ✘ Postavy: milenci Kateřina a Honza, převozník Petr, přítelkyně Eva, kamarád Tomáš
- ✘
- ✘ V jednom království, v jednom městě, žili milenci – krásná Kateřina a mužný Honza. V tom městě tekla řeka plná krokodýlů, která ho rozdělovala na dvě poloviny. Na pravém břehu žila Kateřina, Honza žil na levém. Jednoho jara nastaly prudké deště, řeka se rozvodnila a strhla most, který spojoval oba břehy. Velká voda trvala dlouho a Kateřině se čím dál tím více stýskalo po jejím milém, byla smutná a přemýšlela, jak by se ke Honzovi dostala.
- ✘ Žádná loď se neodvažovala na divokou vodu, jenom starý zkušený převozník Petr se svou bárkou to dokázal. A tak se Kateřina vypravila za ním, aby jí pomohl. Petr souhlasil, ale jen pod podmínkou, že s ním stráví jednu noc. Kateřinu tento návrh velmi rozhořčil, polekala se a utekla.
- ✘ Běžela pryč a uvažovala, co má udělat. Napadlo ji, že půjde ke své nejlepší kamarádce Evě, a celou překérní záležitost s ní prohovoří a poradí se s ní. Eva Kateřinu pozorně vyslechla, ale odmítla se k tomu jakkoli vyjadřovat a nechtěla s tím mít nic společného.
- ✘ A tak se krásná Kateřina musela rozhodnout sama, samým steskem už byla celá utrápená. Po dlouhých úvahách s těžkým srdcem splnila Petrovu podmínku a ten ji, jak bylo dohodnuto, převezl přes Krokodýlí řeku za Honzou. Šťastné bylo shledání milenců a po chvílích štěstí si Kateřina postěžovala, jaké příkoří musela vytrpět, aby se mohli vidět. Honza ovšem neměl pro její čin omluvu, velmi se rozčílil a Kateřinu od sebe zapudil.
- ✘ Nešťastná Kateřina utíkala pryč. Cestou potkala Tomáše, který když viděl, že pláče, hned se zeptal, co se jí přihodilo. Kateřina mu všechno vylíčila. Tomáš se zarazil, připadalo mu to jako velká nespravedlnost a rozhodl se, že jí pomstí. Vyhledal Honzu, aby mu dal notně za vyučenou.

-
- ✘ Úkol: oznámkujte jednání jednotlivých aktérů příběhu, dle toho jak se podle vás zachovali, – známkou 1 až 5 – (1 – nejlépe, 5 – nejhůře) každou známku můžete udělit pouze jednou, každou udělenou známku odpovídajícím způsobem zdůvodněte.